

ЛЮБЕЧ ТА ЙОГО ОКРУГА В 1726 р.

(Підготовка до друку опису і передмова Ігоря Ситого)

Серед міст Чернігівщини найстарішим за літописними списками є Любеч. Він уперше згадується в «Повісті временних літ» під 882 р., коли князь Олег захопив його й посадив тут свого посадника.¹ У 1016 р. поблизу Любеча сталася битва між Ярославом Мудрим та Святополком Окаянним, 1097 р. відбувся з'їзд князів Київської Русі з метою домовитися про припинення міжусобиць. Уродженцем цього міста був відомий церковний діяч Київської Русі Антоній Печерський, який заснував печерні монастирські комплекси у Любечі, Чернігові, Києві.

За часів Русько-Литовської держави XIV — XVI ст. Любеч стає значним прикордонним форпостом поряд з Остерським замком. Звідси здійснювався контроль за всією територією Чернігово-Сіверської землі. Для цього навколо міста було поселене т. зв. боярство, або землянство, яке в подальшому стало одним з джерел формування української шляхти.² У XVII — XVIII ст. місто стає центром Любецької сотні, належить гетьману Мазепі. З 1708 р. переходить у власність чернігівського полковника П. Полуботка.

У XVII ст. тут був складений знаменитий Любецький синодик, який дав можливість найповніше відтворити родовід чернігівських князів, а також є важливим джерелом з історії Чернігово-Сіверської землі XIII — XIV ст. Зараз його оригінал зберігається у фондах чернігівського історичного музею. Багато зусиль для оприлюднення цієї пам'ятки доклад Голова Чернігівської губернської вченої архівної комісії, колекціонер старожитностей граф Григорій Милорадович (Любеч належав родині Милорадовичів з 1772 р. до Жовтневої революції).³ Він же започаткував вивчення історії Любеча цілою низкою праць, надрукованих протягом 2 пол. XIX ст. у газ. «Черниговские губернские ведомости» та окремими виданнями у Чернігові, Києві, Санкт-Петербурзі.

Важливим джерелом з історії Любеча є т. зв. «Мазепина книга», про яку ми вже розповідали у місцевій пресі⁴ та опублікували з неї на сторінках «Сіверянського літопису» опис Батурина 1723 р.⁵ Зараз ми пропонуємо опис Любеча та його округи з цієї ж книги. До цього нас спонукали багата історична спадщина міста, відсутність повних описів міста, які були б надруковані. Утруднює працю краєзнавців та істориків, що вивчають історію міста та його околиць, і втрата книг ревізії 1726 р. Чернігівського полку,⁶ які лише частково потрапили до праці «Генеральное следствие о маетностях Черниговского полка 1729 — 1730 г.»⁷ Введення до наукового обігу матеріалів з «Мазепиної книги» в якійсь мірі допоможе заповнити цю прогалину, хоча б стосовно Любецької волості.

Опис Любеча та його округи, який ми подаємо, складається з кількох документів — «ведомости», де вказані підпорядкованість міста, становий, соціальний та професійний склад його населення і рівень його заможності, кількість дворів тієї чи іншої верстви населення (арк. 307—309), далі такі ж відомості стосовно навколишніх сіл (арк. 309—312) та стану податків і угідь, підтверджувальні записи посадових осіб на чолі з любецьким старостою (арк. 312—313), «сказки» від 25.01. 1726 посадових осіб, власника Любеча, копія грамоти від 22.12. 1708 р. на Любеч П. Полуботку (арк. 315—317, 319) «ведение» любецького сотника щодо кількості козацьких дворів у відповідних населених пунктах, де вказується їх статус (арк. 320—322). Після цих документів, складених представниками місцевої влади 25.01. 1726 р., йдуть документи, складені канцеляристами Малоросійської Колегії на підставі «приход-

них зборщиків книг» 1724 р. про види та розміри податків, які сплачували любечани (арк. 429, 432—433, 437) та підсумкові, узагальнені відомості про Любеч і його округу, складені теж канцеляристами колегії (арк. 502, 504, 505зв. — 507зв., 516, 518—520). Деякі з наведених документів дублюються. У підрахунку кількості дворів у ряді сіл писарями зроблені помилки.

Зі сторінок цих документів Любеч постає як невелике торговельно-ремісничє містечко з бідним населенням. Кількість мешканців у ньому скоротилася з 7800 у середині XVII ст. до ≈ 1344 (якщо брати у середньому 7 чоловік на двір $\approx 9:192 \times 7 = 1344$) у 1726 р. Більше половини населення — ремісники, а решта — бідні селяни та невеличкий прошарок козацтва, хоча щодо останнього, помітна тенденція його збільшення (у 1739 р. налічувалось вже 204 козаки¹⁰). Крім ремісництва та обробки землі, любечани займалися винокурінням та бджолярством. Міські доходи були обмеженими: за Мазепи збиралось 100 крб., за Полуботка 107 крб. 18 коп., а для порівняння в цей же час тільки з перевозу біля с. Оболоння через р. Десну збиралось 100 крб. податку на рік.

Схожа картина була й у сільській місцевості. Села, приписані до Любеча, розміщувались вздовж шляхів на Чернігів та Ріпків, де більш-менш родючі ґрунти на площі 192 кв. км.⁸ За загальною чисельністю населення вони були дуже невеликі: 121 двір десполитих (847 ч.), з них тільки ≈ 52 двори «пахатных» (≈ 364); 88 дворів козаків (616 ч.), з яких — 62 двори, т. зв. «старинные» (434 ч.), 18 — прийняті по указу 1725 р. (126 ч.), та 8 — «нововписанных» (56 ч.), тобто всього 209 дворів (≈ 1463 ч.). Виходячи з вищенаведених цифр, можна припустити, що густота населення у цій місцевості складала приблизно 8 чоловік на 1 кв. км.

Як і в Любечі, в навколишніх селах, відбувається процес збільшення козацького населення. Причому, це єдина територія з описаних у «Мазепиній книзі», де відзначається ця тенденція. На ній же реєструється найбільший податок на роботу худобу — 40 коп. Факт незрозумілий, враховуючи обмеженість сільськогосподарських ресурсів Любецької округи. Для прикладу у селах Городищі, Бахмачі, Курені Ніжинського полку цей же податок = 20 коп., а вони перебували у незрівнянно кращих умовах.

Крім обробки землі, селяни любецьких сіл займалися бджолярством та винокурінням (значно меншою мірою). Зовсім відсутнє млинарство, що пояснюється браком гідроресурсів цієї території. Цікавий матеріал щодо генезису українських прізвищ та імен міститься у відомості любецького старости: прізвища Литвин, Лоевец, Нежинец, Запорозец, Лях, Мозирец вказують на місцевість, звідкіля переселився той чи інший чоловік, або на його національність; прізвища Ковал, Слюсар, Рибалка, Гончар, Бондар, Бобровниченко, Швець — на рід заняття. Багато прізвищ пов'язано з назвою населеного пункту, і, можливо, саме від них ці назви і з'явилися: оселився якийсь Пищик — ось і село вже подаль отримало назву Пишкини. Або ще такий приклад: Н. Яковенко згадує рід любецьких бояр Кислих. Можливо, саме від них отримало свою назву село «Кислые».

Сподіваємось, що ця публікація буде корисна і для істориків, і для краєзнавців, і взагалі для всіх, хто цікавиться історією рідної землі.

При поданні документів збережені всі мовні та структурні ознаки оригіналів за винятком літер, які вийшли з ужитку. Після кожного документа у дужках вказані аркуші «Мазепиної книги», де він міститься та його дублікату.

Додані необхідні коментарі.

Джерела та література:

1. Чернігівщина. Енциклопедичний довідник. — К., 1990. — С. 420; Милорадович Г. Містечко Любеч. — Чернігов и Санкт-Петербург, 1855/1859. — С. 2.
2. Яковенко Н. М. Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII ст. (Волинь і Центральна Україна). — К., 1993. — С. 22, 28—29, 34, 39, 63—64, 66, 71—72, 223, 247.
3. Любеч Черниговской губ., Городницкого уезда. Опись земель, составляющих Любечскую экономию графа Г. А. Милорадовича. — Чернигов, 1884. — С. 3.
4. Ситий І. М. Мазепина книга // Чернігівські відомості. — 22 липня 1994 р.
5. Батурин у першій чверті XVIII ст. // Сіверянський літопис. — 1995. — № 1. — С. 65 — 73.
6. Клименко П. Компути та ревізії XVIII століття // Український археографічний збірник. — К., 1929. — Т. I. — С. 151.
7. Генеральное следствие о маестностях Черниговского полка 1729 — 1730 г. Материалы для истории экономического, юридического и общественного быта Старой Малороссии, издаваемые под редакцией Н. П. Василенко. — Чернигов, 1908. — С. XXV—XXVI.
8. Компан О. С. Міста України в другій половині XVII ст. — К., 1963. — С. 76.
9. В історичній літературі існують різні точки зору на цю цифру: від 5 до 10 чоловік, але ми схилиємося до висновків В. Мякотина — 7,8 ч. на двір, трошки зменшивши, враховуючи природні умови Любецької округи.
10. Історія міст і сіл Української РСР. Чернігівська область. — К., 1972. — С. 574.

ДОКУМЕНТИ «МАЗЕПИНОЇ КНИГИ»

№ 15. Ведомост коликое число во владенїи бывшего Черниговского полковника, Полуботка¹, в местечке Любечи и к нему принадлежащих селах и деревнях дворового числа.

Местечко Любеч с ниже показанными селами на перед сего до разоренїя города Батурина до двора бывшего гетмана изменника Мазепы² принадлежало.

А коликое число наперед сего до разорения оногo Батурина в том местечке Любечи и в принадлежащих селах было дворов того неведомо.

А ныне коликое число во означенном местечке Любечи и в селах и деревнях дворового числа, так же и какие збори наперед сего до двора бывшего гетмана изменника Мазепы были и на владельца збирается явствует ниже сего,
В местечку Любечу огородники³

Петро Безпалчий
Федор Кучма
Сидор Мартиненко
Корней Ложка
Лаврин Ледниченко
Яков, Ковирачов зят
Самойло Брегинец
Федор Куляба
Самойло Козачок
Купрей Прохоренко
Кудиниха, удова
Николай Буиневич
Иван Хорошун
Трофим Бубенник
Ермола Пивовар
Зенув Литвин
Халиман Грищенко
Филип Грищенко
Яков Макавчик
Сергей Шунко
Демян Ловец
Алексей Темляк
Семен Голик
Стефаниха, удова
Алексей Косый
Иван Сергеенко
Василиха Новариха
Ерофей Нежинец
Моисей Федоренко

Давыд Одинец
Стефан Мартиненко
Василий Усенко
Авраамиха, удова
Семен Бубенник
Яков Дробнич
Иван Мокотрик
Давыд Хорошун
Ермола Седляренко
Федор Коритко
Федор Макавец
Климиха, удова
Витинская, удова
Захарий Кончир
Павел Дворцовенко
Леско Сластюн
Павлиха, удова
Федор Солодуха
Василь Коба
Трофим Макавчик
Иван Ледян
Сава Самойленко
Супрун Голик
Радко Новаренко
Николаиха, удова
Онопрейха, удова
Иван, Тарасов зят
Моисеиха, удова
Костантин Пузоненко
Семениха, удова
Иван Мовчан

Итого: 60 дворов.

Ремесленные.

Калачники⁴

Семен Плиска
Леонтий Попович
Юрко Попович, которой живет в сотниц-
ком дворе
Тимох Близна
Никифор Даинша
Герасим Носенок

Мойсей Бебка
Гришко Соя
Максим Свердлик
Оникей Коротя
Гришко Марченко

Итого: 11 дворов.

Шевци

Иван Полосич
Тимох Швец
Евфим Пешка
Ермола Решутко
Кондрат Криха
Иля Темнохуденко

Павел Верешко
Федор Кончир
Семен Кудин
Федор Клименко
Роман Лиственский
Перевозничка, удова

Омелян Солодуха
Самойло Лысенко
Петро Солодушенко
Марко Комуурный
Климентий, Лысого, зят
Иван Солодуха
Веремеяха, удова
Трофим Шевченко
Стецко Швец

Никита Беда
Андрей Хохол
Тимошиха, удова
Стефан, Бобровников, зят
Логвин, Лысенко
Гришко Бобрувиченко
Гришко Глушенко
Тимух Черевко
Иван Клименко
Никифор Швец

Итого: 31 дворов.

Бондари

Захарий Бондар
Остап Седляр
Мартин Бондар
Иван Пузон

Алексей Широкан, столяр
Федор Бондар
Данилиха Бондариха
Гришко Бондар

Итого: 8 дворов.

Тесли

Сидор Лагута

Максим Тесля

Итого: 2 дворов.

Гончари

Сидоренко Гончар
Июв Гончар
Дмитро Дятел
Омелян Гончар
Мартин Гончар

Семен Хвостик
Федор Гончар
Михайло Гончар
Яков Кулпета

Итого: 9 дворов.

Резники⁵

Мойсей Цуца
Петро Коваленко
Артем Коваленко

Матфей Макарович
Парфений Романенко

Итого: 5 дворов.

Решутники⁶

Левун Ничипоренко
Иван Коробок
Игнат Пузоненко
Прокуп Конятинец
Петро Колесник
Есифиха, удова
Иван Конятинец
Марко Зарецкий

Иван Рак
Артем Доценко
Хомиха, удова
Иван Винниченко
Нечипориха, удова
Федор Боика
Омелян Поддубный
Оникей Мозковенко

Итого: 16 дворов.

Рибалки

Тишко Ларченко
Малах Рибалка
Гаврило Пинчук
Демян Новара
Денис Коновал
Кирило Коновал

Михайло Черноштан
Марко Высоцкий
Улас Лескович
Трофим Коршун
Сава Звонк
Мойсей Макляк

Итого: 12 дворов.

Слюсары

Гаврило Слюсар
Федор Ковал

Сава Слюсар
Кирило Слюсар

Итого: 4 дворов.

Ковали

Гришко Молот
Федор Ковал

Кондрат Париш
Данило Ковал

Итого: 4 дворов.

Кравци

Андрей Запорозец

Денис Крвец

Итого: 2 дворов.

Ткачи

Васил Чередниченко
Мина Хорошун
Андрей Колчицкий
Семен Баглей
Федор Ткач

Онопрей Куриленко
Захарий Лосик
Терещиха Морозиха
Петро Колчицкий

Итого: 9 дворов.

В деревне Гетек,
Пахатные¹⁰

Федор Гетко
Карл Гетко

Опанас Гетко
Семен Енох

Итого: 4 дворов.

Грицко Пинчук

В деревне Петричках,

Итого: 1 двор.

Ермола Пинчученко

В деревне Осеренках,

Огородник

Иван Микитенка

Итого: 2 человек.

Левун Мохнач, пахатный

В деревне Мохначах,

Итого: 1 двор.

Федор Червяк
Исак Голобурда
Захарий Голобурденко, огородник

В деревне Червяках,

Федор Голобурда

Итого: 4 дворов.

Лусян Пищик

В деревне Пищиках,

Иван Пищик

Итого: 2 двора.

Иван Коробок
Грицько Зареченко
Кузьма Корабковский

В деревне Коробках,

Огородники,
Ветушиха, удова
Данило Прасовый

Итого: 6 дворов.^{10 а}

Васко Довгун

В деревне Довгунах,

Васко Довгун

Итого: 2 дворов.

В деревне Семендях,

Улас Семендяловский, пахатный

огородники

Гришко Дегтяр
Иван Семендяй
Есифиха, удова

Андрей Дурупенко
Андреиха, удова

Итого: 6 дворов.

В деревне Манках,
пахатные

Данило Бондар
Федос Чмиренко

Барис Лазаренко

огородники

Гаврило Лазаренко
Мирун Колесник

Моисей Ещенко

Итого: 6 дворов.

В деревне Новоселках,
пахатные

Омелян Ходос
Васко Хведченко

Васко Сатченко

огородники

Стефан Калей
Улас Максимишин
приймак
Мина Пинчук
Стефан Лях

Андрей Хведченко
Андрей Романенко
Гапон Пинчук
Дмитро Пинчук

Итого: 9 дворов.¹¹

В деревне Лопатнях
пахатные

Алексея Мищенко
Федор Кондратенко

Стефан Мишков, зят
Миرون Сыч

огородники

Исак Бородавка
Артем Сыч
Ларко Лукьяненко
Тимох Терещенко
Стефан Даниленко

Стефан Кирилченко
Иван Мищенко
Андрей Мищенко
Клим Даниленко
Сава Дудар

Итого: 10 дворов.¹²

В селе Коротыне,
огородники

Павел Матвееenko
Алексей Серый
Павел Хведоренко
Марко Юда

Устим Прученко
Никита Сунидик
Иван Политыченко

Итого: 7 дворов.

В деревне Хавах и Боханах,
огородники

Гришко Мозирец
Николай Кулеш

Кузма Заикин, зят

Итого: 3 двора.

В деревне Сенюках,
пахатные

Гришко Попруха
Васил Кудлач

Михайло Хвилоненко

Итого: 3 двора.

огородники

Михайло Лаврененко
Прокуп Монатченко
Иов Хвилоненко
Иван Карташ
Ермола Монатка

Гаврило Шаповаленко
Левониха Монатчиха
Тимох Пиччук
Яков Шаповаленко
Гаврило Хвилоненко

Итого: 11 дворов.¹³

Деревня Галков,
пахатные

Марко Дученко
Давид Мищенко

Левун Дегтяр
Антон Войт, огородник

Итого: 4 дворов.

Деревня Скитки,
пахатные

Федор Бреквид
Иван Веремеенко, огородник

Андрей Корнеенко
Иван Терещенко, огородник

Итого: 4 дворов.

Деревня Воробюв,
пахатные

Ярмола Томилко
Радко Люшненко, огородник
Леско Борисенко
Корней Борисенко

Трофим Зосименко
Яцко Микитенко
Иван Люшненко, огородник
Яцко Кравченко, огородник

Итого: 8 дворов.

Деревня Высокин,
пахатные

Филон Санюта
Федор Приймак
Гордей Кощенко

Трофим Маринец
Андрей Иванченко

огородники

Никита Мойсеенко

Сергей Позняк

Итого: 7 дворов.

Деревня Пушкарни,
пахатные

Григур Пушкаровский
Иван Глушенко, огородник
Гордейха, удова, огород.

Терех Орещенко
Иван Кезь
Лукач Глушенко

Итого: 6 дворов.

Село Краскувское й Голняки,
пахатные

Никита Хруль
Каленик Костюченко
Кузма Девочкин зят, огородник

Никита Девочка
Васил Купка

Итого: пят дворов.¹⁴

Андрей Стефаненко, огородник

В деревне Убежичах,
пахатных, Федор Муха, 1.

Село Злеев, пахатные

Артем Стеченко

Ефим Шикгуненко

Итого: 2 дворов.

В деревне Молочках,

Мартин Гладкий

Всего в памятном местечке Любечу и к нему принадлежащих селах и в деревнях 290¹⁵ дворов. Да к тому же местечку Любечу, да разорения города Батурина, принадлежало деревня Кислые с каторгой деревни до двора Любецкого всякую подданность отбывали, а она деревня в 725 году выбыла в новописные козаки к Любецкой сотне.

И с того местечка и свыше писанных сел с подданных, до разорения города Батурина, до двора бывшего гетмана изменника Мазепы збирался годовой оклад по сту рублив на год.

А во владении бывшего Черниговского полковника Полуботка того местечка Любеча от сел с подданных збиралось и ныне збирается от робочих скотин от лошади по 40 копеек да от вола потомуж которого збору имеет быт в год по сту по семи рублев по 18 копеек. Да к тому ж всякую роботу до двора его владельческого работают.

О состоянии коллегии Малой России в казну Ея Императорского Величества никаких доходов не збирается.

К местечку Любечу принадлежащя угодя,
а именно:

В местечке Любече собственной Мазепинской двор со всяким хоронным строением. В том дворе 2 пушки медные на станках.

В том же местечке Любечи двор бывшего Черниговского полковника Полуботка со всяким хоронным строением и с садом.

В том же местечке Любечи 3 двора шинковых.

К тому местечку пахотные земли на которых засеваается в год ржи по сту по двадцати четвертей¹⁶ в поле в дву потомуж.

В самом местечку Любечу мельница на речке Гончарищи на едно коло¹⁷, которое построено во владении полковника Полуботка.

Сенные покосы прозываемое Ивани да Полчище к тому ж и другие в разных местах, на которых накашувается сена возов по двести. И рыбные ловли заливные от Днепра, два озера 1 в Любечи, 2 Нерадча и в тех озерах рыба ловитца и употребляется на домовый расход.

При местечку Любечи на реке Днепре перевоз, с которого збирается с проезжающих людей в год по 40 рублев.

К сей ведомости местечка Любеча поп Иаков Власов вместо любецкого войта¹⁸ Федора Макавця по его прошению руку приложил для того что оной грамоти неумеет.

К сей ведомости местечка Любеча дяк Михайло Дмитриев вместо деревни Воробева войта Ермолы Томилки по его прошению руку приложил для того что он грамоти неумеет.

К сей ведомости местечка Любеча поп Иоан Тимофеев вместо галковского войта Антона Семеняченка по его прошению руку приложил.

К сей ведомости местечка Любеча поп Самуил Гаврилов вместо Манковского войта Данила Бондара по прошению его руку приложил для того что он грамоти неумеет.

К сей ведомости местечка Любеча покровский дяк Григорий Василев вместо Сенюковского войта Иова Филоненка по его прошению руку приложил для того что Иова Филоненка по его прошению руку приложил для того что он грамоти неумеет.

При сей ведомости черниговского полку любецкой сотни городовою наказный атаман Михайло Семенов сын Мостовой во свидетелстве быв, а вместо ево местечка Любеча дяк троецкой Михайло Дмитриев по ево прошению руку приложил для он грамоти неумеет.

При сей ведомости Черниговского полку Любецкой сотни козак Данило Зенкович во свидетелстве был а вместо ево любецкой мешанин Яков Дробнич по его прошению руку приложил для того что он грамоти неумеет.

При сей ведомости черниговского любецкой сотни Тихон Костантиев во свидетелстве был и руку приложил.

К сей ведомости Любецкой староста Григорий Рожовец руку приложил (на арк. 307 — 313)

* * *

Арк. 314 — порожній, арк. 315 — вміщені «сказки» від 25.01. 1726 р. Любецького старости Григорія Рожовця, сина Павла Полуботка Андрія, арк. 316—317 — вміщені копія царської грамоти від 22.12. 1708 р. Павлу Полуботку на м. Любеч та інші села з угіддями, яка завірена підписами підканцеляриста Петра Іванова та Андрія Полуботка, арк. 318 — порожній, арк. 319 — вміщена «сказка» від 25.01. 1726 р. Любецького війта та війтів сіл Воробйов, Галки, Манки, Синягівка. В них підтверджуютьс дані наведеної відомості.

* * *

ВЕДЕННЫЕ Черниговского полку Любецкой сотни коликое число в оной сотне в местечку Любечу и в прилежных до него селах и деревнях обретается сотенных старинных и новописных з ревизи Рубцовой¹⁹, також де и принятых по вказу Колегии Малой Росийской присланом в 725-м году в сотню козаков, о том нижей сего явствует,

В городе Любечу,
старинный:

Григорий Шумейко атаман городовый
Демян Бурдук городничий
Ярмола Бубелник
Федор Мостовенко
Стефан Пушка
Мария Иванова вдова

Петро Пушка
Онисим Висуцкий
Васил Дмитренко
Семен Дмитренко
Герасим Сихненко.

Нововписный Рубцем:

Каленик Крупеник
Григорий Висуцкий
Аврам Залеский
Демян Бубелник

Михайло Мостовенко
Данило Зинченко
Иван Хвилоненко
Григорий Филоненко.

В деревне Довгунах,
принятый по вказу в сотню:

Тимух Мошел.

В деревне Манках,
старинный:

Кирило и Иван Манки з одного грунту по черед служат, Федор Прокопенко, Михайло Иваненко з одного грунту по чередно служат.

В деревне Лопатнях,
принятый по вказу в сотню:

Леон Савенок.

В селе Кротине,
старинный

Иван Друзд

Захарий Финев зят.

Нововписный Рубцем:

Антип Павленко
Марко Сидоренко
Кузма Сидоренко

Конон Индыченко
Иван Грищенко
Иван Сидоренко

Принятый по вказу в сотню:

Федор Фесков

Мина Мороз.

В деревне Галкове,
старинный:

Иван Омелянов
Ларко и Петро Сердюченки з одного грунту по чередно служат,
Мария Левоница, вдова

Левон Сердюченков, зят

В деревне Скитках,
старинный:

Грицко Мозковский.

В деревне Воробеве,
старинный:

Иван Пилипенко з зятем своим Демяном з одного грунту по чередно служат,
Яков Пелика

Андрей Пилипенко.

Принятый по вказу в сотню:

Семен Вленич

Яков Томилко.

В деревне Высокине,
старинный:

Тарас Лашко.

В деревне Пушкарах,
старинный:

Григорий Стефанов атаман Иан Д (рой) швагер его з одного грунту служат,
Герасим, Игнат и Микита Пушкарки з одного грунту по чередно служат.
Петро Березняцкий Стефан Гран Отрохим, Захаря и Есиф Гранки з одного грунту по чередно служат.

Нововписный Рубцем:

Тимофей Брагинец

Дмитро Брагинец.

В селе Красковских и Галниках,
старинный:

Емелиян Красковский, сын его Леон з одного грунту служат.

Тихон Ярошенко
Лукян Федоренко
Ефрем Мурышка
Яким Гарасименко, асаул

Иван Кривенок
Григорий Максимов
Васил Герасименко
Евстрат Шырко

(Горман) Кривенок, Есиф Кривенок, Иваниха Кривенкова з одного грунту почередно отбувають службу.

Михайло Гордеенко
Иван Готса
Сава Нижник
Петро Туровец
Марина Козариниха, вдова

Иван Козарин
Исак Мурышка
Самойло Хоружий
Семен Николаенко
Елена Ярмолиха, вдова

Тихон Шырко и Харлан Руденок з одного грунту почередно служат.

В селе Злееве,
принятый по вказу в сотню:

Петро и Евхим Копиченки з одного грунту почередно служат.
Иван и Гаврило Копти з одного грунту почередно служат.

В деревне Боханах,
старинный:

Мартин Тищенко.

В деревне Убежичах,
старинный:

Ярмола Вечирский Моисей Короленков й зят
его Иван Гасенко з одного грунту почередно служат.

В деревне Кислих,
старинный:

Иван Кулаковского зят
Стефан Ващенко

Васил Дуброва
Алексей Костантиев

Яким Щуковский и Гаврило Бушинский з одного грунту почередно служат.

Которие по вказу приняты в сотню:

Андрей В(тя)сенко
Григорий Шынгерей
Алфер Филипенко
Анисим Матвеенко

Михайло Трощенко
Герасим Мануйленко
Иван Демянов
Онисим Обытуцкий

К сему ведению сотник любецкой Иван Савич руку положил.
(арк. 320—322).

* * *

А по справке в коллегии Малой Росии с приходными зборщиковыми книгами
прошлого 724 году из оных владделческих сел и деревен с подданных их также и со
владделческих их мелниц четверной части показано в зборе а имянно
Черниговского полку (арк. 429).

* * *

В Любецкой сотни, местечко Любеч:

Покуховного²⁰ собственного ево Полуботка вина 13 рублей 70 копеек.

Со пчел 2 р. 88 копеек.

С винокуренных казанов с повинничным 18 рублей 80 копеек.

С ледовен и погребов 2 рубли.

С мелниц вешняков²² и валюшных кол²³ 6 рублей 20 копеек.

С посполитых

С вина покуховного и с носаток²⁴ 64 рубли 40 к.

С винокуренных казанов с повинничным 18 рублей 80 копеек.

Со пчел 12 копеек.

Ярмаркового с купецких людей от возов 2 рубли 44 копейки.

С приезжих и грацких шинкарей с вышинкованного вина с носаток 4 рубль 20 копеек.
Вагового с пудов 1 рубль 30 копеек.
С ледовни 50 копеек.

Села Кротыни.

С посполитых со пчел рубль 14 копеек.

Села Злеева.

С посполитых со пчел рубль 2 копейки.

Деревни Пищиков.

С посполитых со пчел 54 копейки.

Деревни Галков.

С посполитых со пчел 30 копеек.

Деревни Скитках.

С посполитых со пчел 30 копеек.

Деревни Высокина.

С посполитых с вина покуховного от носаток
60 копеек (арк. 432—433. аналогічний матеріал на арк. 527—528).

* * *

А с протчих сел и деревень как по ведомости подполковника Сухорева так и по справке в коллегии Малой России с приходными прошлого 724 году сборщиковыми книгами с посполитых сборов не показано, а имянно:

села Куреня²⁵

села Красковского

деревни Коробки

деревни Семендеи

деревни Сенюки

деревни Новоселки

деревни Пушкари

деревни Молочки

деревни Махначи

деревни Хавы

слободки Белошицкой²⁵

деревни Фесевки.²⁵

Канцелярист Афонасий

532).

села Алтыновки²⁵

деревни Петрички

деревня Довгуны

деревня Манки

деревни Лопатни

деревни Воробеево

деревни Убежичи

деревни Осерики

деревни Червяки

деревни Гупчина²⁵

деревни Прибынки²⁵

Серпуховитинов (арк. 437, аналогічний матеріал на арк.

* * *

А по измене ево Мазелиной бывшей гетман Скоропацкой²⁶ оными селами не владел, а владел бывшей Черниговской полковник Полуботок, а ныне владеют дети ево Андрей да Яков... (арк. 502)

* * *

А оные селы и протчие угоди отданы ему полковнику Полуботку и детям ево в вечное владение в 1708-м году декабря 29 дня, на те села дана жалованная грамота. (арк. 504).

* * *

В Любецкой сотни,

местечко Любеч принадлежало ко двору изменника Мазепы.

В том местечку Любеч собственной Мазепинской двор со всяким строением. В том дворе 2 пушки медные на станках.

Двор бывшего черниговского полковника Полуботка со всяким хоромным строением и с садом да 3 двора шинковых.

К тому местечку пахотные земли на которые высеваетца в год ржи по 120 четвертей в поли ав дву по томуж.

В том местечке Любече мельница на реке Гончарище одно коло построенная внов владельцем Полуботком.

Сенные покосы прозываемые Ивани да Полчище к томуж и другие сенные покосы на которых накашиваетца сена по 200 возов.

Рыбные ловли заливные от Днепра 2 озера и в тех озерах рыба ловитца и употребляетца на домовые расходы.

При местечку Любиче на реке Днепре перевоз с которого збираетца с проезжающих людей в год по 40 рублев.

В том местечке Любиче огородников 60 дворов.

Ремесленные:

Швецов	_____	31 двор
колашников	_____	11 дворов
бандарей	_____	8
плотников	_____	2
гончарей	_____	9
резников	_____	5
решетников	_____	16
рыбалков	_____	12
слесарей	_____	4
ковалей	_____	4
кравцов	_____	2
ткачов	_____	9

Итого ремесленных 113 дворов.

Служилых казаков 19 дворов, в том числе новописных 8.

Да к тому ж местечку Любичу принадлежало деревня Кислое и да двора Любичского всякие повинности отбивали, а в 725 году она деревня выбыла в козаки к любичской сотни.

И с оного местечка Любича и с принадлежащих к нему сел и деревень о котором о дворовом числе и о протчих принадлежностях выписано особливо ниже сего, да двора изменника Мазепы збирано годового окладу по 100 рублей на год.

И во владении бывшего черниговского полковника Полуботка того местечка Любича с подданных збиралось и ныне збираетца от рабочей лошади по 40 копеек да от вола потомуж, каторого збору имеет быть в год по 107 рублей и 18 копеек да к томуж да двора владельческого всякую работу работают.

А с состояния коллегии Малой России в казну Ея Императорского величества ни каких даходов не збираетца.

А владеют оным местечком Любичем оные Полуботковы дети по грамоте блаженныи и вечнодостойныи памяти Его Императорского величества данной отцу их для вечного владения ему и детям ево в 708 году декабря 22 дня (арк. 505зв. — 507зв).

* * *

Да последствию при переписке Черниговского полку села Оболоня староста Григорей Свидерский, войт Андрей Федченко, села Орловки войт Степан Захарьев да китар Иван Агеев, села Дамашлин староста Дмитрий Федоров сын Мослакевич, войт Онисим Дмитриенко, местечка Любича староста Григорей Рожевец, войт Федор Моковец скасками показали, что ниже показанныя села и деревни принадлежали до двора бывшего гетмана изменника Мазепы, а именно:

в Черниговском полку. (арк. 516)

* * *

В Любецкой сотни.

Принадлежащая к местечку Любичу 3 села да: 21: деревня, каторыми владеют бывшего черниговского полковника дети Андрей да Яков Полуботки, а именно:

в селе Кротыне, огородников — «7»

служилых казаков — 10, в том числе новописных: 6:

в селе Злыеве:

пахотных	_____	2
служилых казаков	_____	2

в селе Красковском:

пахотных	_____	4
огородников	_____	2
служилых казаков	_____	21

в деревне Гутине:

пахотных	_____	4
----------	-------	---

В деревне Петричках:

пахотных _____ 1

В деревне Осерениках:

пахотных _____ 3

В деревне Мохначях _____ 1

В деревне Черняхях²⁷ _____ 4

В деревне Пищиках _____ 2

В деревне Коробках _____ 6

В деревне Довгунах _____ 2

служилых казаков _____ 1

В деревне Семендеих _____ 1

огородников _____ 6

В деревни Манках:

Пахотных _____ 3

огородников _____ 3

служилых казаков _____ 2

В деревни Новоселках:

пахотных _____ 3

огородников _____ 9

В деревни Лопоснях:

пахотных _____ 40

огородников _____ 10

служилых казаков _____ 1

В деревни Хавах:

Огородников _____ 3

В деревни Сенюках:

Пахотных _____ 3

огородников _____ 11

В деревне Галках:

Пахотных _____ 4

служилых казаков _____ 4

В деревни Скитках:

Пахотных _____ 2

огородников _____ 2

служилых казаков _____ 1

В деревни Воробевой:

Пахотных _____ 8

служилых казаков _____ 5

В деревни Высокой:

Пахотных _____ 5

огородников _____ 2

служилых казаков _____ 1

В деревни Пушкарях:

Пахотных	_____	4
огородников	_____	2
служилых	_____	7, в том числе нововписных 2

В деревни Убежихах:

Пахатных	_____	1
служилых казаков	_____	2

В деревне Молочках:

1 двор (арк. 518—520).

* * *

1. Полуботок Павло Леонтьевич (бл. 1660 — 1723) — полковник чернігівський, наказний гетьман, домагався відновлення гетьманства та ліквідації Малоросійської колегії.

2. Мазепа Іван Степанович (1644 — 1709) — гетьман Лівобережної України.

3. Селяни, які мали невеликий земельний наділ, відробляли різні роботи на землевласника, міську владу або державу, не мали робочої худоби.

4. Ремісники, що випікали хлібобулочні вироби.

5. М'ясники.

6. Ремісники, що виготовляли решета.

10 Селяни, які мали орну землю та робочу худобу.

10а В дійсності 5 дворів.

11 В дійсності 11 дворів.

12 В дійсності 14 дворів.

13 В дійсності 10 дворів.

14 В дійсності 6 дворів.

15 В дійсності 293 двори.

16 Четверть ~ 132 кг жита.

17 Колесо водяного млина.

18 Посадова особа, яка очолювала місцеву владу.

19 Можливо, це Юрій Рубець, стародубський полковий суддя.

20 Податок з рідин = 1—2 крб.

21 Податок за вироблення горілки.

22 Млини, що діяли тільки навесні.

23 Валюша — сукновальня.

24 Посуд для зберігання і одночасно, для вимірювання горілки у винокурнях ≈ 4 російських відра (≈ 50000 г. води). З носатки стягався податок ≈ 20 коп.

25 Ці села належали до Любецької округи.

26 Скоропадський Іван Ілліч (1646 — 1722) — гетьман Лівобережної України.

27 Треба «Черв'яках».

